Outi Nietola 28.3.2018 26/18/L/A

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Asia: HE 147/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle yksityistielaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi ja HE 11/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle yksityistielaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 147/2017 vp) täydentämisestä

Pyydettynä lausuntona Hallituksen esitykseen eduskunnalle yksityistielaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi sekä ao. esityksen täydentämisestä Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

Metsäteollisuudella on yli 150 tuotantolaitosta eri puolilla Suomea. Toimialan kuljetukset Suomen sisällä ovat noin 80 miljoonaa tonnia vuodessa, josta 75-80 % on tiekuljetuksia ja loput pääosin rautatiekuljetuksia. Metsäteollisuuden suunnitellut ja jo päätetyt investoinnit lisäävät toimialan puunkäyttöä 10 miljoonalla kuutiolla, ja kuljetusmääriä useita miljoonia tonneja vuositasolla. Kuljetusmuotojakaumien pysyessä ennallaan suurin kasvu kohdistuu tiekuljetuksiin.

Suurin osa metsäteollisuuden raakapuukuljetuksista lähtee liikkeelle yksityisteiltä. Toimiva ja riittävän hyvässä kunnossa oleva yksityistieverkko on metsäteollisuuden puuhuollolle välttämätön. Yksityistielain uudistaminen ja selkeyttäminen ovat tarpeen, ja lakiesityksen tavoitteet elinkeinoelämän kuljetusten turvaamisesta ja yksityistieverkon kehittämisestä kannatettavia.

Lakiesityksen mukaan yksityisteiden valtionavustukset ovat 1.1.2020 alkaen siirtymässä erillisrahoituksena maakuntiin. Samalla laista poistettaisiin maininnat yksityisteiden avustusten enimmäisprosenteista. Metsäteollisuus kannattaa avustusten enimmäiskriteerien poistamista, mutta pitää yksityistieavustusten keskittämistä Liikennevirastoon parempana vaihtoehtona kuin maakuntien erillisrahoitusta. Yksityisteiden rahoitustaso on vuositasolla vaihdellut muutamasta miljoonasta eurosta nykyiseen 13 miljoonaan euroon, kun vuositarve olisi 30 miljoonaa euroa. Rahoituksen hajauttaminen maakuntiin todennäköisesti lisää hallinnointikustannuksia ja voi näkyä yksityisteiden laatutason vaihteluna, mikä ei ole kuljetusketjun toimivuuden näkökulmasta optimaalinen tilanne.

Metsäteollisuus pitää kuitenkin myönteisenä, että uudessa yksityistielaissa halutaan turvata maakuntien päätösvalta yksityisteiden avustuskriteerien suhteen (83 §). Avustuskriteereiksi jätettäisiin yksityistien järjestäytyneisyys (tiekunta avustuksen edellytyksenä) sekä yksityisteitä koskevan tiedon olemassaolo, avoimuus ja

ajantasaisuus. Sama vaatimus koskisi myös kuntia (84§). Kriteerien väljentäminen tarkoittaa, että avustuskriteereissä voivat nykyistä enemmän painottua biotalouden ja elinkeinoelämän tarpeet.

Metsäteollisuus pitää kannatettavana 83§:n ehdotusta lauttapaikkojen avustusten eriyttämistä yksityistierahoituksen kokonaismäärästä. Tähän mennessä lautat ovat saaneet valtaosan koko yksityisteiden rahoitusmäärästä. Kannatettavia ovat myös ao. pykälän kirjaukset siitä, että maakuntien valtuustokausittain tekemästä avustusmäärärahan riittävyysarvioinnista.

Metsäteollisuus pitää hyvänä 6§:n ehdotusta mahdollisuudesta perustaa valtion, maakunnan tai kunnan hyväksi tieoikeus ennestään olemassa olevaan tiehen. Kannatettava on myös 7§:n ehdotus, jonka mukaan valtio voidaan velvoittaa tieosakkaaksi silloin, kun ao. tietä merkittävissä määrin käytetään yleiseen liikenteeseen, joka liittyy maantiehen tai valtion hallinnoiman kohteeseen liikkumiseen.

Lakiesityksen 8§ esittää mahdollisuutta perustaa pysyvä käyttöoikeus yksityistiehen puutavaran varastoimiseksi tarpeelliseen alueeseen, jos se on kiinteistöltä tapahtuvan puutavaran kuljetuksen vuoksi tärkeää. Metsäteollisuus kannattaa ehdotusta.

Metsäteollisuus ei sinänsä vastusta kuntien tielautakuntien lakkauttamista ja niiden tehtävien siirtämistä Maanmittauslaitokselle, käräjäoikeuteen sekä Valtion lupa- ja valvontavirasto Luovaan. Siirto ei saa kuitenkaan tarkoittaa tieosakkaiden ja tien käyttäjien kustannusten kasvamista esimerkiksi nousevien viranomaismaksujen myötä, eikä hidastaa asioiden käsittelyä.

Tienkäytön luvanvaraisuuteen ja käyttöoikeuteen (muun muassa 28-29§, 39§) liittyen metsäteollisuus haluaa korostaa puunkuljetusten toimivuuden ja kustannustehokkuuden merkitystä. Yleinen käytäntö on ollut, että puun ostaja on ilman erillistä maksua saanut kuljettaa puuta yksityisteillä, joiden osakas myyjä on. Jos kuljetusreittiin on kuulunut muita kuin myyjän kokonaan tai osin omistamia teitä, ostajalta on voitu periä käyttömaksu. Metsäteollisuus pitää tärkeänä, että ylläkuvattu ja käytännön toiminnassa oleva yleinen käytäntö kirjataan myös lakiin, sen 39§:än.

Metsäteollisuus pitää yleisesti käyttömaksun määrittelyssä tärkeänä 38§:n mukaista kohtuullisuusperiaatetta. Tien kunnossapitokustannuksiin perustuva käyttömaksun suuruus ei saa tarkoittaa kohtuuttomia kustannuksia puunostajalle.

43§:n osalta metsäteollisuus ehdottaa myös lakiin kirjattavaksi nyt ao. pykälän perusteluissa olevaa mainintaa, jonka mukaan tavanomainen tienkäyttö ei yleensä voi aiheuttaa ao. lainkohdassa tarkoitettua korvausvelvollisuutta.

Lupamenettelyjen keventämiseksi ja selkeyttämiseksi lakiesityksessä halutaan antaa tieosakkaille oikeus päättää maahan sijoitettavien johtojen, kaapeleiden ja niihin liittyvien vähäisten laitteiden sijoittamisesta yksityisteiden tiealueelle. Metsäteollisuus ehdottaa esityksen 30§:än lisättäväksi mainintaa, jonka mukaan muiden rakenteiden sijoittaminen

Outi Nietola 28.3.2018

tiealueelle ei saa haitata tien käyttöä ja varsinaista käyttötarkoitusta, mukaan lukien puutavaran varastointi ja lastaus. Esimerkiksi sähkölinjan rakentaja tulisi voida velvoittaa tekemään pisto linjan toiselle puolelle, jossa on kääntöpaikka.

Metsäteollisuus pitää hyvänä lakiesityksen 49§:ä, joka koskee mahdollisuutta perustaa tiekunta yksityistietoimituksessa, tiekunnan perustamiskokouksessa tai myös kiinteistörekisterin pitäjän päätöksellä. Ehdotus voi metsäteollisuuden näkemyksen mukaan osaltaan parantaa tieosakkaiden järjestäytymistä.

Myös 76§:n mukainen ehdotus mahdollisuudesta alueelliseen yksityistietoimitukseen esimerkiksi tieoikeuksien ollessa epäselviä tai liikenteellisten olosuhteiden muuttuessa on kannatettava.

Liittyen yksityistielakiesitystä täydentävään lakiesitykseen, Metsäteollisuus haluaa korostaa ELY-keskusten resurssien varmistamista siirtymäaikana 1.1.2019-31.12.2019, jos ja kun ELY-keskukset jatkavat yksityistieavustuksista vastaavina viranomaisina ennen maakuntauudistuksen voimaantuloa.

Metsäteollisuus pitää tärkeänä, ettei yksityistielain uudistaminen aiheuta teollisuudelle lisäkustannuksia. Yksityisteiden avustusjärjestelmän tulee olla selkeä ja yhtenäiseen tienpidon laatutasoon kannustava, ja yksityisteiden kunnossapitoon on turvattava riittävä rahoitus.

Metsäteollisuus ry

Outi Nietola
logistiikkapäällikkö